

Vahit Tuna son dönemde, gerçekleştirdiği sanat çalışmalarını farklı ortamlarda teker teker sergilemek yerine toplu halde kişisel sergi formatında göstermeyi tercih ediyor. Zamana yayılan ve geri çekilmeye, düşünmeye ve üretmeye izin veren bir ritmin yakalanmasına yönelik bu tercih aynı zamanda çalışmaların tekilliklerinin üstüne çıkan bir anlam örgüsü kurma, bu tekillikleri birbirine dikişleyecek motif ve fikirler üretme olanağını da beraberinde getiriyor. Bu anlamda Tuna'nın izleyiciyle buluşan "Hep seyirciyiz zaten..." başlıklı sergisi 2008'de Hafriyat'ta gerçekleştirdiği ilk kişisel sergisi olan "Egzersiz"in bıraktığı yerden devam ediyor, o sergide ortaya konan temel izleğe süreklilik kazandırıyor.

Sergideki en çarpıcı çalışma DEPO'ya ait iki bina arasında kalan avluya konumlandırılmış büst kuşkusuz. Sokaktan ek binaya doğru yönelen izleyici etraftaki mimari dokunun da etkisiyle derme çatma inşa edilmiş bir ilkokulun girişine geldiği hissine kapılabiliyor. Ülkedeki heykel üretiminin çok büyük bir oranda Atatürk heykellerinden oluştuğu, bunun da ötesinde kamusal alana konan heykellerin neredeyse tamamının Atatürk temsillerinden ibaret olduğu hatırlandığında izleyicinin karşısında duran büste doğrudan bir kimlik atfetmesi kaçınılmaz oluyor. Yaklaşıldığında ise zihinde oluşan bu algıda bir kayma yaşanıyor, büstün başka bir şahsın suretine sahip olduğu fark ediliyor. Kaide üzerinde Anthony Hopkins'in adı yer alıyor. Algının kesintiye uğratılması için Hopkins'in suretinin seçilmiş olması tesadüf değil kuşkusuz. Kurgusal sinema karakterlerini canlandırmakta, bir kılıktan diğerine geçmekteki ustalığının yanı sıra, on yıllardır gündemde tutulan Atatürk üzerine çekilecek Hollywood filmi için düşünülmüş aktörlerden biri olması da benzeştirim üzerine kurulmuş bu oyuna kaynaklık ediyor. Serginin gerçekleştiği binanın pencerelerinde beliren bayraklar ve ona eşlik eden 20th Century Fox jenerik müziği de yanılısamayı oluşturan destek unsurları olarak devreye giriyor.

"Anthony Hopkins" kuşkusuz Türkiye Cumhuriyeti tarihi ve güncel siyasal tartışmaların özgülüğüne dokunan bir çalışma. Yukarıdan empoze edilmiş modernleşme projesinin dayandığı argümanlara, ulusal aidiyet çağrısının taşıyıcısı olan ikonlara atfedilmiş kutsallık ile didişmenin erken dönem çalışmalarından bu yana Vahit Tuna'nın üretimini besleyen içerik damarlarından biri olduğunu söyleyebiliriz bu noktada. Üzerine titrenilen ikonların kırılmasına, bükülmesine, ironik bir falsoyla yeniden üretilmesine ve absürd tezahürlerin afişe edilmesine yönelik arayışlar Türkiye'deki güncel sanat dilini belirleyen ana dinamiklerden biri olageldi ve Tuna'nın çalışmaları da bu eğilim içinde önemli bir yere sahip

oldu. Bunun yanı sıra, "Hep seyirciyiz zaten..." sergisinde müstehzi dokunuşlara eklenen eleştirel bir katlanmanın devreye girdiğini de görüyoruz. Büst konusunda yaşadığımız şaşkınlığın siyasal bağlam dışında görselliğin ve algının teknik boyutuyla da bir ilişkisi var. Tuna gördüğümüz optik gerçeklik ile zihnimizde olup bitenler arasındaki geçişmelere, örtüşmelere ve aynı zamanda örtüşmezliklere dikkat çekiyor. İlk gençlik yıllarında yaptığı ve mizah dergilerine gönderdiği karikatürlerden birini (1987) sergide izleyiciye göstermesinin altında da bu konuya duyduğu ilginin sürekliliği yatıyor. Karikatürde aylıklık içinde etrafta dolanan bir adamı, yuvalarından çıkmış gözlerini önüne almış top sektirir gibi tekmelerken görüyoruz. Zihin kimi durumlarda algıdaki keskinliği askıya alıyor ve içe kapanım sonucunda algılarını doğrudan koşullandıracak anlamlandırmalar üretmeye başlıyor. Bu noktada zihnin işleyişine sirayet etmiş ideolojik tortular, davranış kalıpları da yüzeye çıkabiliyor. Sergide yer alan "Ev Alma Komşu Al" başlıklı fotoğrafta da benzer bir motifin var olduğunu görüyoruz: karşı komşunun penceresine asılmış bayrak optik bir yanılsamayla iki parmak arasına sıkışmış küçük bir imgeye dönüşebiliyor. Egemen konumdaki görsel rejim nasıl oluyor da anlık algılarımızı bile koşullandırabiliyor, benzeştirme güdüsünü bu kadar rahat biçimde istismar edebiliyor; ne oluyor da kafamızda oluşturduğumuz kalıplarla yetiniyoruz, apaçık biçimde önümüzde duran şey karşısında yanılsamalara böylesine teslim olabiliyoruz? Vahit Tuna'nın ikinci kişisel sergisi bireysel algıların kolektif yanılsamalara evrilmesi konusunda bizlere ipuçları sunuyor.

ERDEN KOSOVA